

ohlašují v Národ. shromáždění utvoření klubu poslanců komunistické strany Československa (Leninovi) s Bolenem v čele a svolávají na konec června sjezd do Kladna, které bývalo kdysi rudým Kronštatem komunismu.

Poslanecká sněmovna, když se sešla po Svatodušních svátcích, jednala v interních poradách o celé řadě neprojednaných otázek, k nimž přibýly některé nové osnovy. Tak předložila vláda poslanecké sněmovně osnovu zákona, kterou se mění zákon o zrušení šlechtictví, řádů a titulů. — Osnovy o úpravě lékařské praxe a lékařských komor narazily na silný odpor lékařů. Největší zájem soustřeďoval se k projednávání otázek bytových a stavebního ruchu, při čemž dosud nepodařilo se sjednotit názory koalovaných stran, zda otázka má být řešena provisoriem nebo definitivním řešením v řadě let. Veřejnost, zejména ti, kteří stavěli se státní podporou, měli zájem na otázce regresu; bylo zdůrazněno, že touto úpravou nebudou poškozeni stavebníci a že se přihlédne k jejich hospodářským i sociálním potřebám. O otázkách bytových bude jednati patrně bytový výbor koalovaných stran i přes prázdniny, aby věc mohla býti po letních prázdninách v N. S. projednána. Zatím co zbývá ještě celá řada otázek, na nichž se koalice nedohodla, vystupují otázky nové, převážně povahy hospodářské. Světový pokles cen dotýká se silně zemědělské výroby, jak již se o tom zmínil ministr zemědělství dr. Srdínko v zemědělském výboru posl. sněmovny. V poradách politické Osmičky koalovaných stran byl schválen vládní návrh zákona o zrušení ministerstva pro zásobování lidu ke dni 1. července 1930.

Největší pozornost vzbudila v posledních dnech špionážní aféra Faloutova. Nelze se diviti tomuto vzrušení, neboť poprvé tu byla zjištěna špionáž, která svou rukou sahá přímo do ústředí vojenské správy. Min. předseda Udržal prohlásil v Národním shromáždění, že nebylo odcizeno ani zneužito ničeho, co by jakýmkoliv způsobem mohlo ohrozit bezpečnost státu. Zatím co oposice podává interpelace, žádají koalované strany, aby bylo postupováno přísně, a aby byl exemplárně potrestán nejen viník, ale i ti, kdož snad přílišnou důvěřivostí umožnili páčání tohoto zločinu. Je-li nutno litovati tohoto zločinu, pak nelze nevyсловiti politování i nad způsobem psaní části tisku, který zájem o sensaci staví nad vážnost věci, který veřejnost beztak vzrušenou snaží se zneklidniti nesianosným psaním, domněnkami nijak neopodstatněnými. Právě v těchto dnech jednalo se zase o úpravu našeho tiskového práva. Ale právě stanovisko některých listů k případu Faloutovu ukazuje, že části našeho tisku chybí smysl pro odpovědnost, vědomí služby státu a národu. To je věc, která se nevytvoří žádnými paragrafy tiskové novely. Je to věc čtenářů, aby od tisku svého žádali více odpovědnosti. *V. Gutwirth.*

B. ZAHRANIČNÍ.

Malá dohoda v Bělehradě. — Otázka menšinové kontroly S. N. — Reparační kompromis. — Polská návštěva v Pešti. — Anglické volby.

Výroční konference Malé Dohody konala se tentokrát podle turnu v hlav. městě království SHS. Evropská veřejnost zvykla si již na tyto pravidelné pracovní schůze středoevropského spolku tří států, takže znenáhla umlkají zlovolné pověsti, jimiž dříve byly z určitých zpravodajských zřídél s oblibou obkloповány. Přátelé i nepřátelé vědí dnes, že Malá Dohoda je útvar s úkoly sice přesně vymezenými, ale trvalý, který svůj existenční důvod již dobře osvědčil. V Bělehradě byly *smlouvy, spojující dvojmo státy Malé Dohody mezi sebou prodlouženy* na dalších pět let s automatickým opakováním, takže ve skutečnosti *stávají se permanentními*. Nad to byla uzavřena *společná smlouva arbitrážní* podle doporučeného vzorce Společnosti národů, která má účel manifestovati před celým světem metody a cíle Malé Dohody. *Jme ochotni na tomtéž podkladě dohodnouti se se všemi státy sousedními* a jest to také opravdu vlastně již jen Maďarsko, které ještě na zásady smířčího a arbitrážního řešení rozporů nepřistoupilo. Malá Dohoda měla od počátku vyšší poslání, nežli jen pouhou »obranu kořisti«. Její politika byla vždycky konstruktivní a dnes dospívá již tak daleko, že může přenést hlavní zájem na *pole hospodářské*. Politicky

úplně zabezpečena jednak vlastním spojením, jednak celoevropským a světovým vývojem ke konsolidaci míru, usiluje nyní o vytvoření výhodné úpravy hospodářské vzájemnosti, která by nikterak neohrožovala prosperitu kteréhokoliv státu středoevropského, nýbrž naopak prospívala všem. Byla již vykonána důkladná práce přípravná všemi vládami malodohodovými v příslušných resortech, takže na podzim bude možno přikročit k závěrečné konferenci v Praze.

Na pořadu byla tentokrát zejména otázka vybudování *kontroly Společnosti národů nad zachováváním menšinových smluv*, které také státy Malé dohody podepsaly. Menšinová ochrana mezinárodní sama není pro nás sporná, přijali jsme docela ochotně závazky, které nám byly našimi spojenci předloženy již při mírovém jednání a plníme jejich ustanovení aspoň pokud jde o naši republiku měrou vyšší, nežli zde bylo předvídáno. Co odmítáme jest něco naprosto jiného. Jest to pokus pomocí těchto mezinárodních závazků opatřit si právo *vměšování* do našich vnitřních věcí a podrobování naší administrativy jakési *kuratele*, vykonávané zejména s té strany, která má u nás své rasové a kulturní příslušníky. Je zřejmo, že něco takového bylo by nejen porušením státní svrchovanosti, která je dosud obecně platná, nýbrž přímým ohrožením bezpečnosti a integrity dotčených států. Zde jest společný zájem všech států s menšinami, nejen Malé Dohody. Československý ministr zahraničních věcí vypracoval podrobné memorandum, které předložil *tříčlenné komisi*, pověřené na poslední schůzi Rady zkoumáním otázky. Tato komise, do níž byli zvoleni britský ministr zahraničních věcí Chamberlain, španělský delegát Quiñones de Leon a Japonec Adachi, sešla se v květnu v Londýně a po prozkoumání příslušného materiálu dospěla *k dobrému zdání, které vyhovuje celkem a zásadně našemu stanovisku*. Dosavadní procedura projednávání menšinových stížností nemůže býti valně změněna, nemá-li dojíti opravdu k těžkým poruchám mezinárodního řádu. Německá oposice, která má oporu Kanady a Holandska v Radě Společnosti národů, směřuje hlavně proti tomu, že kontrola Společnosti národů vykonává se ryze pasivně pouhým přijímáním stížností, jichž osud je k tomu ještě velmi pochybný. Podle názoru, projeveného s této strany, měl by býti zřízen zvláštní orgán, vybavený rozsáhlými pravomocemi, který by mohl přímo na praktikování menšinových smluv ve státech, jim podrobených, dozírat a případné stížnosti měly by se projednávat docela veřejně v plných schůzích Rady. Jest přirozeno, že na takoveto změny nemůžeme přistoupiti a usnesení Malé Dohody je docela určité. Podepsali jsme určité závazky ve smlouvách se spojenci, ty plníme a nic více nemá nikdo právo nám ukládati. Procedura, kterou Společnost národů pro vykonávání svěřené kontroly zvolila, byla vytvořena za naší účasti a opět *jen za naší účasti* může býti jakkoli modifikována. Madridská schůze Rady S. N. vyřídila otázku menšinové ochrany docela v rámci zprávy londýnského komitétu, přednesené na místě Chamberlainově Adačim. Kromě technicky zlepšené úpravy jednání o stížnostech menšin nestane se nic co by se našich svrchovaných práv dotýkalo. Němcům je ovšem volno přivést menšinovou otázku na zářijové konferenci v Ženevě znovu na pořad.

Druhá velká mezinárodní aktualita, jednání o definitivní *vyřízení otázky reparační*, byla dotčena na konferenci v Bělehradě z toho důvodu, že všechny naše státy jsou na ni, třeba nestejnou měrou, interesovány. Německé platy přicházejí k dobru do značné výše Jugoslavií a poněkud také Rumunsku. Československá republika nemá zde účasti, poněvadž její vznik je oficiálně určen teprve datem, nepatrně se lišícím od data příměří. Na druhé straně jsou však všechny nástupní státy vázány určitou povinností za staré Rakousko-Uhersko, a tu zas v opačném poměru Československo jako stát, ujavší se značného dědictví, hospodářsky zámožný a finančně konsolidovaný jeví se slibným dlužníkem. Státy malodohodové budou se podporovat jak ve směru udržení *nezkráceného podílu na platech německých* tak i v úsilí *zbavit se nepatřičných nároků* se strany věřitelů spojeneckých.

V Paříži bylo současně dosaženo v poradách odborníků, nominelně nezávislých, ale de facto vládami delegovaných, *dorozumění o konečném účtu*, který Německo z titulu válečných reparací uzná a bude řádným způsobem platit. Složitá a napínavá historie hledání kompromisu byla výsledkem přece jen zachráněna, když několikrát byl již ohlášěn zmar jednání. *Dominantní úloha Američanů* ukázala se

v kritickém bodě jednání, kdy Německo projevovalo náklonnost konferenci opustit, protože se mu nedostalo takových finančních ústupků, jaké očekávalo, ani případných koncesí politických, na něž si troufalo spoléhati. Američané naznačili dru Schachtovi, že mají nejautoritativnější informace z Washingtonu, podle kterých není nejmenší vyhlídka, že by americká exekutiva a finance podporovala Německo v jeho odporu proti přijetí reparačních platů v plné výši, nezbytné k *uhrazení spojeneckých závazků vůči Americe a jistému minimu na výstavbu zpusťoveného území*. V Berlíně musili ustoupiti, zvláště když známky nové valutární paniky a otřeseného úvěru počaly se s překvapující rychlostí objevovati. Následek toho byl, že německá delegace přistoupila bez dalších průtahů na návrh nového reparačního plánu, vypracovaný předsedou konference *Owenem Youngem*. To znamenalo, že Němci šli o celých 10 miliard kupředu, z původních 26 zvýšili nabídku na 36, zatím co spojenci měli sleviti ze svého požadavku, obsaženého v memorandu z polovice dubna, jen 3 miliardy (místo 39). Poněvadž však ztráta měla jíti čistě na účet vlastních reparačních potřeb spojenců (americký podíl mezispojeneckých dluhů je zatím nezměnitelný), nastal ostrý zápas o její rozdělení a o revisi klíče, smluveného ve Spaa. Rozpory nepodařilo se překlenouti, leč tím důmyslným opatřením, že zahájení působnosti plánu Youngova, přinášejícího zmírnění platů o 20%, bylo odloženo o pět měsíců, a takto získaných 1.200 milionů použito ku zmírnění obětí, uložených jednotlivým věřitelům. Konečná dohoda byla tedy ustavena na tomto schematu: *Německo bude platit po 37 let anuitu v průměru 2.000 milionů zlatých Mk (místo 2.500) plus úroky z první mezinárodní půjčky v době moratoria Dawesova plánu. Po této době převezme ještě záruku za platy 1.700 milionů zlatých Mk ročně po 21 let, nebude-li tento obnos kryt z dosavadních výnosů obchodů reparační banky, která se zřídí jako clearinghouse pro převod všech platů z válečných dluhů. Část obnosu ročních splátek první serie bude určena na vlastní reparační účele států postižených zpusťovením a bude co možno nejrychleji pomocí mezinárodního peněžního trhu mobilisována, nejsou podrobena žádným podmínkám. Druhá část, určená na platy spojenců do Ameriky, zůstane dále chráněna převodní klausulí, a v případě, že by německá hospodářská situace se katastrofálně zhoršila, může býti dočasně z polovičky ještě zastavena. Poměr obou těchto dílů byl stanoven: 660 milionů nechráněno, 1.340 chráněno. V případě slev Spojených států na dluzích spojenců bude použito dvou třetin z těchto obnosů k úlevě Německa. Návrh použití k úhradě platů druhé serie také závazků nástupných států Rakousko-Uherska, byl odmítnut jako nepřislušný. Německu bude však do dvou let sděleno, jak spojenečtí věřitelé hodlají naložiti s těmito pohledávkami. Přímá kontrola německého hospodářství, prováděná dosud reparačním agentem, bude zrušena. Platy na vojenskou okupaci Porýnska se v Youngovu plánu již nepředvídají. To neznamená sice automatické zrušení okupace, spojenci musili by však od toho dne (1. září 1929) hraditi si výlohy, s tím spojené, ze svého. Je patrné, že reparační kompromis má dalekosáhlý význam nejen hospodářský, nýbrž i politický. Hospodářsky znamená odstranění nejistoty, která překážela obchodní kalkulaci a působila stále znepokojení zejména ve střední Evropě, politicky otevírá Německu vyhlídku na obnovu plné svrchovanosti na celém jeho území a naprosté uvolnění pohybu v jeho zahraniční politice. Reparace byly balvanem v cestě k obnovení normálních mírových poměrů a posledním důvodem k rozlišování tábora vítězů a poražených. Jejich likvidací bude opravdu uzavřena epocha a získáno místo pro novou konstruktivní práci mírovou.*

Polský ministr zahraničních věcí oplatil návštěvu maďarského ministra Valka ve Varšavě svým zájezdem do Pešti, který hodlal spojit s následujícím pobytem v Bukurešti. Poněvadž však tou dobou dlel rumunský ministr Mironescu v Bělehradě na konferenci Malé Dohody, byla polská návštěva v Bukurešti odloučena od pešťské. Takové zdvořilostní projevy jsou dnes tou nejběžnější věcí na světě a jen zlá vůle může předstírat, že jest tu nějaký důvod ku znepokojení. Dobrý poměr maďarsko-polský není žádnou novinkou a Malá Dohoda nespátřuje v něm nejen žádné nebezpečí, nýbrž právě naopak oceňuje určité možnosti pozitivních výhod, které v něm spočívají pro její plán příští střeoevropské kooperace. Je zcela vyloučeno, aby Polsko podporovalo Maďarsko na cestě rozvratu mírových smluv, na nichž právě obnova polské samostatnosti spočívá. Velkolepé kombinace o vstupu Polska do italského bloku jsou

pak již docela absurdní při známém poměru Polska k Francii. Každému, kdo jen poněkud zná zřetězení problémů evropských této doby, je patrné, že *Polsko nemůže ve stycích s Maďarskem hrát jinou úlohu, nežli smírčí, tedy úlohu Malé Dohody*. Maďarsko buď vžije se časem do nové Evropy, vytvořené mírovými smlouvami, nebo bude jako nepolepšitelné se svou neproveditelnou katastrofickou politikou osamoceno. Poměr naší republiky k Polsku je tou dobou co nejpříznivější, a také při návštěvě v Pešti samotné zdůraznil to ministr Zaleski docela nepokrytě.

Anglická demokracie parlamentární prochází určitou krizí, která jest dána existencí tří stran, zatím co volební řád i celá parlamentní soustava spočívají na principu dvojčlennosti. Anglická demokracie jest možno říci *operativní, nikoliv reprezentativní*, jako demokracie pevninská. Strana není zde skupinou lidí stejných názorů nebo stejných zájmů, nýbrž pohotovým aparátem vládním, který chce dané, docela určité, úkoly státní řešit určitým způsobem. O tomto programu, který se tvoří případ od případu, je voličstvo povoláno rozhodnouti. O ničem jiném. Tak se stává, že tíž lidé vysílají do parlamentu jednou stoupence pravice, po druhé stoupence levice, aniž by nějak měnili své zásady nebo dopouštěli se nedůslednosti. Lze říci, že v Anglii skutečně vládne národ, poněvadž rozhodnutí spočívá takto stále v jeho rukou. Státní politika vede se v daném údobí (které také není časově vymezeno, nýbrž přizpůsobuje se událostem) podle toho, jak země jest naladěna, podle toho, kam tíhnou masy. Výsledek anglických voleb neznamena tedy nikdy schválení stranického stanoviska a programu do posledního puntíku (lidí tak věřících na určitá dogmata a zajímajících se vůbec o jejich vypracování je v Anglii velmi málo) znamená spíše *projev národa pro určitou politickou cestu* nebo lépe řečeno pro jistý úsek této cesty.

Pod tímto hlediskem jeví se nám *vítězství dělnické strany v květnových volbách projevem Anglie pro politiku hospodářské a sociální výstavby doma a pro politiku mezinárodní spolupráce a odzbrojení za hranicemi*. Průměrný volič viděl před sebou nikoli konservativce, liberály a socialisty, nýbrž stoupence vysloveného *opatrnictví*, spoléhání na samočinné zlepšení hospodářských poměrů a v poměru mezinárodním varující před každým krokem vpřed a před přinesením jakékoli oběti, přijetím jakéhokoli rizika na jedné straně a stoupence *energického postupu* k řešení otázky nezaměstnanosti velikým programem rekonstrukce hospodářského aparátu, a za hranicemi k dohodě se Spojenými státy, obnově politické soustavy locarnské a k přátelským stykům se všemi státy, i sovětským Ruskem na straně druhé. Tuto politiku zastávaly ve volbách stejně obě strany opoziční, ale liberálové neměli žádnou vyhlídku realizovati ji účinně, poněvadž jsou neodvratně distancováni stranou dělnickou. Tak se stalo, že *Labour Party stala se nositelkou národního mandátu provádět politiku pokrokovou a iniciativní*. Její vůdce *Mac Donald* je si sám nejlépe vědom smyslu toho poslání, které mu bylo voličstvem svěřeno a učinil také první programová prohlášení a sestavil svůj kabinet v jeho duchu. Podle našich představ bylo by třeba vytvořiti v novém parlamentě pevnou většinu, což znamená zavázati stranu liberální určitým politickým kompromisem ke konkrétní spolupráci. Při 615 členech parlamentu jest jen 289 labouristů, 60 liberálů. Teprve dohromady byla by to většina dost nosná pro úkoly, vládu očekávající. Anglie však nezná koalici právě proto, že strana se zde ztotožňuje s vládou a kompromisování v programu a činnosti jeví se čímsi neupřímným nebo dokonce nepoctivým. *Mac Donald* jako *věrný přívrženec národní tradice parlamentární* nechce nikterak vyjíti vstříc liberální sebezáchově příslušnou reformou volebního řádu ve směru kontinentálním. Ujímá se vlády jako nositel národního mandátu a liberální podporu tedy eskontuje jako samozřejmou. Bude provádět politiku, která se neliší nikterak od programu strany *Lloyd Georgeovy*, ale právě proto je osvobozen od jakéhokoliv vyjednávání a obchodování s ním. Všechny specificky socialistické požadavky nacionalisační a také radikální přestavba budgetu ve směru potřeb sociálních budou odsunuty. *Mac Donald* soustředí se na *potírání nezaměstnanosti* v linii konstruktivních prací, vyložených liberálními odborníky ve »žluté knize«, k nimž však jako k vlastním návrhům hlásí se jeho bývalý i nynější kancléř pokladu *Snowden*. Prvním krokem v politice zahraniční bude *odpověď do Washingtonu* k novým podnětům na úpravu vzájemného poměru loďstev, předneseným v Ženevě *Hooverovým* delegátem *Gibsonem*. *Dohoda s Francií* bude *Mac Donaldem* pěstována dále, vždyť to byl právě on, kdo se v roce 1924 přičinil o její obnovu

po rozladění, způsobeném za kampaně rurské. Při tom bude však dbát, *aby neměla rázu aliance*, který jí dodal k neprospěchu věci Chamberlain, a bude pracovat především prostřednictvím Společnosti národů. Vytvořil zvláštní úřad pro soustředění úsilí hospodářské obnovy pod vedením známého odborářského vůdce *Thomase*. Bude podporovat program vnitřního míru v průmyslu, rozvíjený společnými konferencemi dělnickozaměstnavatelskými pod vedením lorda Melchetta a odboráře Benn Turnera. Portefeuille zahraničí převzal generální sekretář strany *Henderson*, který za války representoval nacionální kurs v dělnictvu, byl účastný ve vládě *Lloyd Georgeové* a interesoval se od té doby vždycky živě o otázky zahraniční politiky. Jeho zásadní souhlas s myšlenkou revise mírových smluv nelze považovati za žádné povzbuzení rozvratných snah maďarských ve smyslu agitace *Rothermereovy*, nýbrž jedině za theoretickou myšlenku vybudování pravomoci a významu Společnosti národů, jak to naznačuje čl. 19 Úmluvy. Dělnická vláda přichází k moci za nejpriznivějších auspicií mezinárodních po vyřešení problému reparačního, kdy ani s francouzské strany nečiní se již zásadních překážek rychlému vyklizení německého území. Celá veřejnost, nejen anglická, je příznivě naladěna pro dílo míru, které v souladu s americkým presidentem *Hooverem* může se dobře podařiti.

Dr. Rudolf Procházka.

Z REVUÍ A ČASOPISŮ.

ZVLÁŠTNÍ ODBORNÉ KURSY PRO ÚŘEDNÍKY SPRÁVNÍ.

V časopise »*Deutsche Juristen-Zeitung*« ze dne 1. ledna 1929, vydávaném v Berlíně, vyšel článek státního ministra mimo službu *Dr. Saemische* o minulosti a budoucnosti »*Deutsche Vereinigung für staatswissenschaftliche Fortbildung*«. Pisatel (předseda uvedeného Sdružení) pojednává tu o dalším právnickém sebevzdělávání úředníků-právníků a soudců v dobrovolných kursech, jež pořádá po řadu let uvedené Sdružení.

Poněvadž by bylo svrchovaně žádoucí, aby se i u nás ujala podobná uslechtilá a užitečná myšlenka, dovoluji si uvést pro informaci interesovaných činitelů i širší veřejnosti stručně obsah článku:

Sdružení trvá již přes 25 let. Myšlenka, aby se organisovalo další vzdělávání soudců a úředníků správních, vznikla v Prusku. Tvůrci této myšlenky pomýšleli původně na to zříditi jakousi akademii. Plány ty však ztroskotaly a došlo jen ke zřízení samosprávného orgánu (podporovaného některými resorty, zvláště pruskými ministerstvy kultu, spravedlnosti a vnitra), jež pořádá dvakrát do roka zvláštní kursey. Prostředky finanční poskytovalo ministerstvo financí. Aby se udržela vědecká úroveň kursů je členem předsednictva Sdružení trvale podle stanov přednosta universitního oddělení ministerstva školství; tím je zaručeno spojení s vědou, pěstěnou na universitách. Vedoucími orgány jsou jednak vynikající úředníci různých resortů, jednak řada universitních profesorů; v rukou těchto je převážně příprava a vedení kursů.

Všude je patrna snaha po spojení, po úzké spolupráci theorie a praxe. V kursech se navazuje na vědomosti nabyté školským studiem. Frekventantu má se dostati *širšího rozhledu*; má nabýti správný vztah k celému státnímu a veřejnému životu; má se sám považovati za část velkého celku, za kolečko velkého hodinového stroje.

Sdružení považuje za nutné, aby úředníci vyšší služby byli v živém, ale objektivním styku se všemi problémy veřejného života (hospodářského, státního, politického a sociálního).

Tyto dobré snahy Sdružení došly všeobecného uznání a ze Sdružení původně jen pruského vzrostlo celostátní říšské Sdružení, podporované všemi státy (zeměmi), městy a samosprávnými svazy atd. I Rakousko přistoupilo k Sdružení.

Kursey se konají dvakrát do roka a trvají vždy tři neděle. (Část z toho započítává se do dovolené.) Konají se úmyslně v různých městech, často i menších (zvláště v lázních), aby úředníci poznali celou